

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166
Oslo
T: 22 04 49 70
E: nso@student.no
W: www.student.no

Høringsuttalelse

Stoltenbergutvalget

Dato: 02.05.2019

NSOs høringssvar til Stoltenbergutvalget

Opptak til studiespesialiserende

Utvalget anbefaler å utrede en nedre karaktergrense for opptak til studiespesialisering. Problematikken i dag er at mange praktiske og interessebaserte utdanningsprogrammer er utilgjengelige for gruppen med de laveste karakterene. Siden disse elevene har rett på videregående utdanning, men ikke har karakterene til å komme inn dit de vil, blir løsningen for fylkeskommunene og tilby de plasser ved det billigste studieprogrammet - studiespesialiserende. Problemet er at studiespesialiserende også er den akademisk tyngste utdanning, der den samme elevgruppen har minst sannsynlighet for å fullføre videregående utdanning. NSO er enig intensjonen i forslaget om at fylkeskommunene må tilby denne elevgruppen noe annet enn kun studiespesialisering.

Vi er imidlertid uenige i forslaget om å sette en nedre poenggrense for inntak til studiespesialiserende. Utvalget skriver selv at forslaget vil innskrenke valgmulighetene til elevene, noe vi er kritiske til, da vi tror elevene vil ha større sannsynlighet for å fullføre videregående utdanning dersom de har valgt utdanningen selv. Da studiespesialisering ble innført i 2006 var tanken at dette skal være programmer som er beregnet på elever som vil studere videre på universitet eller høyskole. Slik systemet er i dag er studiespesialiserende den enkleste veien som gir deg studiekompetanse. Selv om det finnes andre veier å gå for å komme seg inn på høyere utdanning, mener NSO at det blir feil å si at elever, på bakgrunn av innsats på ungdomsskolen, skal kunne hindres fra å ta dette utdanningsprogrammet allerede som 15/16-åring.

Styrke overgangen fra videregående til høyere utdanning

For å styrke overgangen fra videregående til høyere utdanning presenterer utvalget svært ulike problemer og løsninger til svært ulike grupper i fellesskap. Noe som gjør det vanskelig å identifisere hva utvalget faktisk mener og identifisere hvilke tiltak som er tiltenkt de ulike målgruppene. For å få riktig tiltak til rett gruppe har vi valgt å spesifisere de ulike tiltakene.

NSO er positive til at elever som mangler generell studiekompetanse, eller spesielle opptakskrav får mulighet til å ta opp igjen fag, slik at de kan fullføre videregående utdanning. Vi er enige at elever som har oppnådd generell studiekompetanse og spesielle opptakskrav får mulighet til å forbedre karakterene gjennom fylkeskommunene etter fullført videregående.

Utvalget foreslår videre at elevene skal kunne ta universitetsforberedende fag som gjør de bedre forberedt på akademiske studier, og at fagene bør kunne gi studiepoeng. NSO deler UHR sitt syn i denne saken. "Hvis man i denne sammenheng mener studiepoeng som ECTS og på nivå med 6-8 NKR, må disse fagene defineres som universitets- og høyskoleutdanning. Elever som eventuelt da tar disse fagene, kan ikke være elever, men må være kvalifisert for studiene". NSO kan ikke anbefale at man skal tilby emner som gir studiepoeng til søkere som ikke fyller kvalifikasjonskravene.

Utvalget ønsker å gjøre overgangen fra studiespesialiserende til høyere utdanning mykere ved å innføre et universitets- og høyskoleforberedende år. NSO er imot et universitets- og høyskoleforberedende år slik det skisseres av utvalget. Hvis situasjonen er slik utvalget skisserer, nemlig at studiespesialiserende ikke forbereder elevene godt nok på studiehverdagen, er NSO av den oppfatning at man må se på selve fagkonstelasjonen og faginnholdet i VGS, før man gjør andre ytterlige tiltak.

Videre foreslår utvalget å utrede og utvikle tilbud om forenklede overganger mellom yrkesfaglige løp og høyere utdanning, slik som Y-veien og utdanningsløp som kombinerer fagskoleutdanning og høyere utdanning. NSO mener at krav for opptak til høyere utdanning normalt skal være generell studiekompetanse, men at det kan benyttes andre krav for opptak der det er hensiktsmessig. Y-veien er en slik mulighet, men den krever et godt spesialtilpasset studieløp som er krevende for utdanningsinstitusjonene. Her må derfor eventuelle forslag komme i tett samarbeid med utdanningsinstitusjonene.

Angående kombinasjonen av fagskoleutdanning og høyere utdanning er NSO positive til at opptaksformer som baserer seg på fagbrev eller tilsvarende bør utredes, og benyttes, på en større bredde av studier enn i dag.

Opptak til høyere utdanning

Utvalget foreslår å oppheve aldersgrensen på 25 år for og søke på grunnlag av realkompetanse. Bakgrunnen for dagens aldersgrense fremgår allerede av Ot.oro. nr. 58 (1999-2000):

Dersom det ikke innføres noen nedre aldersgrense for opptak etter realkompetanse for det enkelte studium, eller dersom denne legges tett opp til 23 år, vil prinsippet om generell studiekompetanse svekkes. Departementet fant at det ville være riktig å foreslå innført en nedre aldersgrense for opptak etter realkompetanse i forhold til det enkelte studium. Det vil tjene til å sikre at søkere normalt har det kunnskapsgrunnlag som følger av fullført videregående opplæring, samtidig som det letter veien til studiekvalifikasjon for voksne søkere som ønsker å ta et spesielt studium.

NSO støtter bakgrunnen for dagens aldersgrense og er følgelig imot forslaget til utvalget.

Tilleggspoeng og alternative opptakskriterier

Utvalget foreslår å erstatte dagens søknader fra utdanningsinstitusjonene om bruk av tilleggspoeng og alternative opptakskriterier med felles søknader for studiesteder som tilbyr samme studieprogram i regi av UHR. Vi mener at utvalget her har misforstått både hva UHR er og koblingen mellom departementet og utdanningsinstitusjonene. Slik UHR skriver i sitt høringssvar så er UHR en medlemsorganisasjon, og styringslinjen mellom departementet og utdanningsinstitusjonene går ikke gjennom UHR.

Hvis en derimot ønsker en endring i ansvarsfordelingen mellom departementet og utdanningsinstitusjonene når det kommer til tilleggspoeng, spesielle opptakskrav og alternative opptaksordninger er dette noe som universitets- og høyskolelovutvalget bør følge opp. I tillegg er det viktig å huske på at det ikke nødvendigvis er slik at

utdanningsinstitusjoner med samme studieprogram opplever de samme utfordringene eller trenger de samme virkemidlene som løsning på sine utfordringer.

NSO er positive til utvalgets forslag om å utrede konsekvensene av spesielle opptakskrav og andre særlige opptakskriterier for kjønnsforskjeller i høyere utdanning. Dersom det skal settes inn tiltak for å bedre kjønnsbalansen i høyere utdanning generelt, og på studieprogrammer spesielt mener vi det er nødvendig å vite hvilke tiltak som til nå har gitt ønsket effekt uten at det går på bekostning av utdanningen.

Nedskrivning av studielån

Forslaget tar sikte på å øke andelen av et kjønn til spesifikke studier for å sikre bedre kjønnsbalanse. NSO er imot forslaget da vi ikke mener økonomiske intensiver på individnivå vil bidra til å bedre kjønnsbalansen ved studier. Vi er av den oppfatning at studenter velger utdanning etter hva de vil jobbe med, og at det vil være mer fruktbart med holdningskampanjer. Slik det for eksempel er gjort ved jenteprosjektet Ada ved NTNU.

Karriereveiledning og rådgivning

Utvalget foreslår og styrke rådgivningstjenesten gjennom tre konkrete tiltak. 1) Innføre en lovfestet plikt for fylkeskommunen til å tilby karriereveiledning for alle, både i og utenfor skolen. 2) Innføre kompetansekrav i karriereveiledningen for rådgivere. 3) Utvikle digitalt verktøy for å samle data knyttet til rådgivning. Vi støtter utvalgets vurdering om at rådgivningstjenesten må bli betydelig styrket, men ønsker å påpeke noen problemstillinger knyttet til forslagene.

Forslaget om at det skal innføres en lovfestet plikt for fylkeskommunene til å tilby karriereveiledning for alle er vi positive til. Imidlertid ønsker vi en tydeliggjøring av hvilke type organer som gir hvilken rådgivning. NSO mener fylkeskommunen skal ha ansvar for rådgivningstjenesten knyttet til utdanning, men at NAV, eller andre offentlige aktører, skal være ansvarlig for karriereveiledning for de utenfor skolen.

I utviklingen av et digitalt verktøy for fylkeskommunene som samler informasjon presiseres det at verktøyet skal være for rådgivere. NSO ønsker å presiseres at verktøyet må utvikles på nasjonalt nivå, slik at flere aktører enn utdanningsrådgivere tilknyttet fylkeskommunen kan nyttegjøre seg av verktøyet. NSO mener at et tilsvarende verktøy, tilpasset elevenes behov, også skal gjøres tilgjengelig. Elevene bør ha enkel tilgang på god informasjon som er relevant for deres utdanningsvalg. På den måten kan elevene tilegne seg mye kunnskap i forkant av møtet med rådgiver, noe som vil styrke rådgivningen.